

UvA-DARE (Digital Academic Repository)

In de ban van het ras. Aardrijkskunde tussen wetenschap en samenleving 1876-1992

Mok, R.J.M.

Publication date
1999

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Mok, R. J. M. (1999). *In de ban van het ras. Aardrijkskunde tussen wetenschap en samenleving 1876-1992*. In eigen beheer/ASCA Press.

General rights

It is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), other than for strictly personal, individual use, unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

Disclaimer/Complaints regulations

If you believe that digital publication of certain material infringes any of your rights or (privacy) interests, please let the Library know, stating your reasons. In case of a legitimate complaint, the Library will make the material inaccessible and/or remove it from the website. Please Ask the Library: <https://uba.uva.nl/en/contact>, or a letter to: Library of the University of Amsterdam, Secretariat, Singel 425, 1012 WP Amsterdam, The Netherlands. You will be contacted as soon as possible.

Inhoud

Inleiding	7
1. Ras en racisme in vertogen	23
1.1 Ras en racisme	23
1.2 Oud en nieuw racisme	32
1.3 Intertekstualiteit, sociale cognities, argumentatie	37
1.4 Schoolboeken als dominant vertoog	45
1.5 Racisme en cultuuranalyse	48
2. De wetenschappelijke voorbereiding	59
2.1 Inleiding	59
2.2 Classificeren, kijken en meten	67
2.3 Polygenese en evolutie	86
2.4 Ras, klasse, sekse, volwassenen en kinderen	89
2.5 Het Koninklijk Nederlands Aardrijkskundig Genootschap	95
2.6 Ter afsluiting	101
3. De natuurlijke aardrijkskunde	109
3.1 Inleiding	109
3.2 Zelfbeeld	115
3.3 Europa, werelddeel met een missie	122
3.4 Breedtegraad en oorspronkelijke aanleg	132
3.5 Planten, dieren en mensen	140
3.6 Raciale kwalificaties	147
3.7 Conclusie	157
4. Op reis	167
4.1 Inleiding	167
4.2 De macht van de reis	171
4.3 De geografie van Afrika	179
4.4 De reiziger is een blanke Europese man	189
4.5 Ter afsluiting	197
5. "Zwart"	203
5.1 Inleiding	203
5.2 Het zwarte werelddeel	204
5.3 Literaire toepassingen	208
5.4 Ter afsluiting	217

6. Joden en antisemitisme (1900-1945)	221
6.1 De periode voor 1930	221
6.2 Antisemitisme in de oorlogsjaren	224
6.3 Conclusie	230
7. De foto	233
7.1 Inleiding	233
7.2 Van portret naar embleem	237
7.3 De rangschikking	243
7.4 Conclusie	262
Bijlage I	267
Bijlage II	273
8. Wetenschap tussen 1930 en 1950	279
8.1 Inleiding	279
8.2 Politiek en wetenschap	281
8.3 De rassen der menscheid en Het bevolkingsvraagstuk	291
8.4 De oorlogsjaren	314
9. Naar een intercultureel perspectief	327
9.1 Inleiding	327
9.2 Aanleg	330
9.3 Ontwikkeling en acculturatie	339
9.4 Van migratie naar de multiculturele samenleving	346
9.5 Rassen in Nederland	351
9.6 Interculturele schoolboeken	357
Nawoord	373
Dank	379
Bibliografie school- en leesboeken aardrijkskunde	381
Bibliografie	387
Auteursregister	415
Summary	419